

Náš List

Izhaja vsako soboto: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — „Náš List“ ima vsak mesec prilogo „Slovenska Gospodinja“ ter velja za celo leto 5 K. za pol leta K 2:50. Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira.

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta 16 v. za enkrat, 14 v. za dvakrat, 12 v. za trikrat, za večkratno objavljenje nizke cene.

Leto I.

V Kamniku, 30. decembra 1905.

Štev. 52.

Ob koncu leta.

Navada je, da se obrača vsak list koncem leta še prav posebno do svojih somišljenikov in prijateljev. Če storimo danes tudi mi nekaj podobnega, ne mislimo s tem reči, da se bojimo grešiti proti starim tradicijam. Naš namen, ki nam je istoveten z dolžnostjo, je polagati koncem leta račun nam prijaznemu in neprijaznemu slovenskemu občinstvu.

Pred letom dni smo poslali prve številke med svet in nobenega povoda nimamo prikrivati, da se je od tedaj tudi pri nas mnogo izpremenilo. Prvi naši delavci so imeli morda res namen, živeti nekako nad strankami, ali čim so prišle k listu nove sile, so prišle vanj tudi nove smeri. Ni treba posebno globoko mislečih ljudi, ki so spoznali, da je današnji položaj na Slovenskem vsled strankarske politike, ki ne pomenja nič drugega, kakor boj za posamezne osebe in njih koristi, nevzdržljiv. Čutili smo, kako so pričeli spoznavati nekateri to, za naš narod tako pogubeno politiko, oglašati so se pričeli proti temu ali nikjer niso imeli prilike, povzdigniti svoj glas tako, da bi ga čuli tudi drugi izven njih ožjega prijateljskega kroga. Želeli in iskali so novih potov in tem iskajočim smo menili priti naproti s svojim listom. S tem smo stopili v opozicijo proti sedanjim razmeram na Slovenskem.

Ali nam je bilo pri tem več na pobijanju obstoječega, ali pridobivanju somišljenikov je težko odgovoriti, kajti eno spopolnuje drugo. Res je, da smo ponujajoč odkrito čelo svojim neštetim prekritim in neprekritim neprijateljem stali dlje časa nekako osamljeni v tem boju. Ali ta osamljenost je bila samo navidezna, kajti da ni čutil tudi narod z nami, bi lahko rekli, da je bil naš nastop brezuspešen. Naša skromnost bi bila pretirana, če bi ne povedali, da imamo jasen znak svojega uspeha v vedno širšem krogu čitateljev. Ali prav tako smo se zavedali, da mora vedno večjemu številu somišljenikov odgovarjati tudi vedno večji krog delavcev pri listu.

Lajoš Košut.

Njegovo življenje in delovanje.

VIII.

(Konec.)

skozi slovenske dežele. — Razdor med Košutom in Gergejem. — Sporazum. — Cesarski gredo nad Košuta. — Edino Gergej premagan. — Košut ponudi ogrsko kruno ruskemu carju. — Košutov nočni sestanek z Gergejem. — Poziv na Košuta, da odstopi. — Predaje upornikov pri Vilagošu. — Košut ubeži v Turčijo.

Košutova armada je storila vse, kar je mogla. Hotela je prodreti cesarsko vojsko in v slučaju, da je pobita, bi se umaknila v Slavonijo in odtod preko slovenskih dežel v Italijo, da bi pritegnila ondi proti Lahom stoječe ogrske cesarske polke nase in udrla z združenimi četami zopet na Ogrsko nazaj. Ali ta načrt se je zdel večini vendar prevratolomen in zadovoljiti so se hoteli z navadnim napadom na cesarske, ki je imel sicer res namen, prodreti naproti armado — ali ta poskus se je Košutu docela ponesrečil. Nad 1500 mrtvih in ranjenih je ostalo izmed njegovih na bojišču in madžarski puntarji so se umaknili za svoje okope. Istega dne so zasedli ruski kazaki Pešto, cesarski pa Budo.

Več kakor je koristila madžarskim vstajnikom kolera, ki je razsajala v ruski armadi tako zelo, da je umrlo v enem dnevu dvatisoč mož, jim je škodoval razdor med Košutom in najzmožnejšim njihovim poveljnikom Gergejem. Gergej je bil namreč pripravljen pogajati se z rusko armado in je to svojo željo tudi

Mi vemo prav dobro (in značilno je to za nas Slovence!), da jih je še mnogo, ki bi radi ponudili svojo pomoč naši opoziciji, ali manjka jim — da govorimo popolnoma odkrito — osebnega poguma. In tem večji je greh teh, čim manj morejo utemeljiti svojo abstinenco od javnega življenja. Marsikdo se je skliceval na svojo službo, na svojo ženo in otroke, češ, ozir na to troje mi zabranjuje, povedati to, kar čutim v svojem srcu. Ne moremo raziskavati, ali se izplača za trenutno zapostavljenje pri službah ostati v brezdelnosti, ali dovoljujemo si samo eno pripombo: Tu se gre samo za nekaj oseb, na drugi strani se gre za tisoče ljudi. Prav tako pa pripoznamo, da bi bila res nesmisel, zahtevati samo od enega takih, naj žrtvuje sebe in svojo rodbino v prid našemu narodu. Če se dvignejo vsi, niso drug drugemu le v oporo v tem boju, ampak so si drug drugemu tudi v ohrambo proti onim, ki skušajo pripogniti hrbte ponosnih bojevnikov k tlom.

Dejali smo, da je postal naš krog čitateljev kakor sotrudnikov širši. Mirno lahko odgovorimo onim, ki so dvomili o našem uspehu, da je njih dvom nepotreben, kajti če drugega ne, govori že samo število dovolj.

Radi pa pripoznamo, da smo ravno tako odgovorni tudi za nedostatke, ki so bili morda opaziti pri listu. S samim zagotavljanjem svoje dobre volje ne popravimo mnogo, kajti dobra volja brez znanja ne more biti tista rešilna pot, ki jo iščemo.

Ker pa smo se podajali na polje učenja in treznega spoznavanja, je bil naš nastop revolucionarnega pomena. Od vseh strani so se dvignili proti nam — ali za vse to smo imeli le rahel nasmeh. In ne bi nastopali zaradi besed teh oseb, a storili smo to zaradi njih dejanja. Zato pa ne prikrivamo, da hočemo i v bodoče razdirati in zopet razdirati.

S tem pa bi bil dosežen še le en namen, kajti s samim razdiranjem nam še ni pokazana pot izhoda, pot druge politike. Zato smo skušali ob vsaki priliki povedati tudi, kaj hočemo, in tistim, ki se je zdelo,

sporočil ruskemu vrhovnemu generalu s pridržkom, da mora za slučaj kapitulacije ogrske armade zagurati car politično svobodo Madžarov. Proti temu pa se je Košut najodločneje uprl in zahteval na vsak način ne le politično svobodo za svoj narod, ampak tudi popolno neodvisnost Ogrske kot samostojno državo.

Košutovi prijatelji so se neprestano prizadevali, doseči sporazumljenje med Gergejem in Košutom, dokler se ni slednji res udal in pisal Gergeju obširno pismo spravljivega značaja. Obenem mu je imenoval kraj, kjer bi se sešla na ustni pogovor. Gergej se je ravno podal na pot, ko zve, da so zasedli dan poprej Rusi za pogovor določeni trg. Nemudoma se je obrnil sredi poti v glavno taborišče nazaj in se pripravljaj na odhod z armado proti jugu. To svojo namero je izvršil tako uspešno, da pišejo celo cesarski viri, kakor sledi: „Gergej se je izkazal kot poseben talent v vodstvu vojne bodisi v svojem gibanju, po svoji poziciji ali po svojem manevriranju. Njegova armada je bila vsak hip pripravljena na boj — od Komorna do Debrečina. Njegova vojska se je umaknila skozi tri sovražne ruske kore s tako presenetljivo naglico, da je dospela skoro brez izgub na svoj cilj.“

Gergej pa tudi tu ni imel miru, zato je hitel proti Aradu, kjer se je imel združiti z Dembinskega armado.

Med tem so se pripravljali cesarski pod novo imenovanim poveljnikom Hajnavom za napad na madžarsko uporno vojsko. Ker je imela ta svoje

da smo premalo o tem govorili, bodi povedano, da hočemo pri prvih številkah prihodnjega leta še natančneje in obširneje povedati, kaj je poleg razdiranja še naša volja in naloga.

Nič manj, kakor nas je veselilo vedno rastoče število z nami enako mislečih, pa čutimo v sebi prijetno dolžnost, izraziti tem potom vsem onim, ki so razširjali naše misli bodisi z dopisovanjem v list ali pa z razširjenjem „Našega Lista“, svojo najiskrenejšo zahvalo.

Naša želja je, da bi mogli opazati podobno iskrenost svojih prijateljev tudi v bodoče. In če zaključujemo s tem zadnjo številko prvega leta svojega obstoja, ne zaključujemo s tem svojega dela. Ali vsakdo mora uvideti, da je naš uspeh tem večji, čim večja postaja vrsta naših. Zato ne vabimo samo dosedanjih sotrudnikov, naj nam ponudijo svojo pomoč i v prihodnje; ne vabimo samo dosedanjih naročnikov, da fundirajo naše podjetje s tem, da obnove naročnino; ampak prosimo vse tiste, ki nam stoje blizu in če tudi še niso stopili dejanski v naše vrste, naj store, kar je v njih moči, da se „Náš List“ razširja. Popolnoma napačno bi bilo, kdor bi menil, da se gre tu le za obstoj lista — gre se za zmago nove struje. Ta pa more zmagati le tedaj, če ima zaslonbo v ljudstvu, zato pa je naše najboljše in za naše nasprotnike najnevarnejše orožje močno razširjenje našega lista. —

Naj bi storil vsak, kolikor je v njegovi moči. Veselje pri delu in poštenost v svojem srcu — le to nam zagotovi zmago.

H koncu moramo izpregovoriti še nekaj besed glede nove mlade struje, ki je pričela vstajati na vseh koncih domovine. Ni vzbudil te v življenje posamezni organizator po enem skupnem načrtu in enih misli, pač pa se je vzbudila sama. Nova struja, in najsi je do zdaj še tako neizrazovita, več posledica čuta in instinkta, kakor delo treznega politika, je vzrastla med nami kot posledica politične reakcije, ki jo reprezentirata pri nas slovenska klerikalna in liberalna.

glavno zbirališče in oporo v Segedinu, kjer je napolnil Košut orožje in municije, kolikor se je sploh dalo, in ker se je smatral Segedin kot središče Košutove moči, so imeli tudi cesarski v svojem načrtu, napasti in premagati Košuta pri Segedinu.

S treh strani so se bližali iz Pešte proti jugu Segedinu. Vse vasi med potjo so bile večinoma prazne. Razne vesti, ki so jih širili Košutoveci v strah cesarskim, češ da so kmetje zastrupili vse vodnjake, da so pokončali vse poljske pridelke in požgali svoje naselbine, so se izkazale izmišljene. Cesarski so se bližali brez ovir središču madžarskih upornikov, ki so se zbrali v treh velikih vojih pod zapovedništvom Gergeja, Dembinskega in Bema. V hudi bitki, ki je trpela do pozne noči, so premagali cesarski Bema tako silovito, da je bila njegova armada docela uničena. Dan poprej (5. avgusta) je bila razkropljena tudi Dembinskega armada, tako da je stal nepremagan edino še Gergej s približno 24.000 možmi.

Strah med uporniki je bil vsled Bemovega in Dembinskega poraza splošen. Stvar za Košuta je bila že docela izgubljena, vendar on še ni obupal. Poslal je v Gergejev tabor ministra Semerija in Batjanija, da poskusita še z zadnjim sredstvom: ponuditi ruski vladarski hiši vlado na Ogrskem. Sestavili so spomenico in grof Peltenberg je bil določen, da gre z njo v ruski tabor. Ni še prišel odtod odgovor, ko dospe Gergej v Arad, kjer so se sešli ministri na posvetovanje. Očitali so tu nekateri Košutu, da je ravnal zahrbtno in imenoval in odstavljaj zapoved-

Posledica tega je, da je tudi v takozvanem novem naraščanju mnogo različnih misli o politiki, ki nas pripelje do izhoda. In če drugega ne, imajo skupno vsaj eno: podreti to, kar se godi zdaj na Slovenskem. In v to hočemo pomagati tudi mi.

Vsled tega bo lahko umevno, če ne nastopamo še danes pod nobenim drugim imenom, kakor v znamenju splošne opozicije. Ali se imenujemo realisti, socialisti, demokrati ali radikaleci, je več vprašanje metode in taktike, ki ji hočemo slediti, kakor pa vprašanje našega cilja, ki nam je vsem skupen: odpor, opozicija. Namen imamo vsi isti, vsi hočemo služiti svobodi in prostosti, katera struja pa je med nami samimi jačja in življenski močnejša — ta zmaga tudi med nami in potegne i vse druge zmožne za seboj. Zato more biti vsaka diskusija med nami le teoretskega značaja — na zunaj, v praktičnem smislu torej, smo si vsi edini, ker imamo eno namero in eno željo: boj proti reakciji, boj proti vsakemu nazadnjaštvu!

Ustanavljajte ljudske javne knjižnice!

Izobrazbo najširšim slojem! to je danes klic vseh kulturnih narodov in držav, ki si hočejo zagotoviti svoj obstoj in svojo neodvisnost. Sprevideli so, da je tistega bodočnost, da je tistega življenje udobnejše, lepše, kdor ima večjo izobrazbo. Izobrazba upliva na njegovo zmožnost, podjetnost in vztrajnost. Njegovo duševno obzorje se razširi in povzdigne se njegova нравna in znanstvena izobrazba. Najboljša sredstva za njeno širjenje pa so dobre, moderno urejene šole, poljudna predavanja in ne nazadnje ljudske javne knjižnice.

Knjižnice so postale zlasti v novejšem času eden najvažnejših faktorjev na polju ljudske izobrazbe. One so nekako dopolnile ljudskih šol in namenjene zlasti onim slojem, ki po dovršenih prvih naukah ne pohajajo nobenih šol več. Moderne knjižnice so zavodi omike, v katerih najde vsak človek, kateregasi-bodi stanu, ali katerekoli izobrazbe sebi primerne čtiva, s pomočjo katerega naj bi si razširil svoje znanje in svoje obzorje. Zato tudi one niso toliko namenjene zabavi, kot pouku, izobrazbi. Da pa ustrezajo vsem potrebam, zato morajo biti javne, lahko uporabne in preskrbljene z dobrimi, poljudno pisanimi knjigami.

Danes je ljudsko knjižništvo razširjeno že med vsemi kulturnimi narodi. Na višku stoji seveda Amerika, kjer so jih tudi začeli snovati. Ni je skoro večje občine v Ameriki, ki bi ne imela svoje javne občinske knjižnice in velikanske svote se daruje za ustanavljanje in vzdrževanje knjižnic. Amerikanski bogatini imajo tu veliko zaslug. Milijonar Andrew Carnegie sam je ustanovil do lanskega leta 1290 javnih knjižnic, za katere je dal 75 milijonov kron. On je preskrbel tem knjižnicam samo poslopje, kajti knjige si morajo kupiti občine same.

nike, ne da bi vprašal ministrstva za mnenje. Košut ni imel seveda nobenega povoda, s katerim bi opravičil svoje samovoljno postopanje, pač pa je dejal, da je Bem premagal cesarsko vojsko. Gergej mu sicer izprva ni hotel verjeti, naposled se je vendarle dal prepričati. Zato je pripravil še isti večer vse, kar je treba za napad na cesarske, ki ga je menil izvršiti prihodnjega dne.

Isto noč pokliče Košut Gergeja k sebi. Bila sta sama. Košut mu razklada preteklost in ga vpraša, kaj bi on storil, če poveri vlada Bemu vrhovno poveljništvo. Gergej mu je odkritosrčno povedal, da bi odložil isti hip svoje mesto, kajti Bem mu ne daje nobenega zagotovila, da ne bi prelival krvi še tedaj, ko bi bil že vsak moralčen uspeh izključen. Nato ga vpraša Košut, kaj bi storil, če bi se potrdila vest o Bemovi zmagi in bi poverila vlada zapovedništvo nad združenima armadama njemu. „Potem napadem cesarske“, je bil Gergejev odgovor. „In če zmagajo cesarski?“ ga vpraša končno Košut. „Potem odložim orožje“. Košut: „In jaz se ustrelim!“

Gergej mu je skušal izbiti te misli iz glave. Tako sta se obadva ločila. —

Gergej se je pripravljajal za ofenzivo, med tem pa prejme po Košutu poročilo, da je vest o Bemovi zmagi neresnična, pač pa je bil Bem sam poražen. Nato je sklenil Gergej odložiti orožje, da pa ne bi izgledal ta njegov korak kot izdajstvo domovine ali kaj podobnega, pozove guvernerja Ogrske Lajoš Košuta, da naj odstopi in podeli njemu vrhovno oblast. Tega ni hotel ta storiti, pač pa mu je poslal pismo

Največja ljudska knjižnica je danes v Bostonu. Šteje nad pol milijona knjig. Vse te ameriške knjižnice vzdržujejo občine same. Slično je razvito knjižništvo tudi pri Angležih, Dancih, Švedih in Nemcih. Veliko javnih ljudskih knjižnic pa imajo tudi že v Rusiji. V velikanskem obsegu je ista razvita na Dunaju. Danes ima Dunaj že nad 40 javnih ljudskih knjižnic s približno pol milijonom knjig. Leta 1904 se je izposodilo nič manj kot 3,169.300 knjig.

Med slovanskimi narodi prednjačijo seveda tudi v tem oziru Čehi in Poljaki. V Pragi je velika občinska javna knjižnica in čitalnica, katero je posetilo 1903. leta 93.000 čitateljev. Češka obrambena društva (slična naši Ciril-Metodovi družbi) ustanavljajo leto za leto celo vrsto javnih knjižnic. Tako je ustanovila „Narodna jednota Severočeska“ že 762 in „Narodna jednota pošumavska“ nad 300 javnih knjižnic v raznih krajih, kjer so Čehi v manjšini. Delavno v tem oziru je zlasti češko dijaštvo. Slično je tudi na Poljskem, kjer je bilo do leta 1900 že nad 1500 javnih knjižnic. Potrebo in korist javnih knjižnic so uvideli tudi že na Srbskem, kjer je izdalo ministrstvo ukaz, da mora imeti vsaka občina, ki ima ljudsko šolo, tudi ljudsko javno knjižnico. Ljudske knjižnice se ustanavljajo tudi na Hrvaškem.

Kamor torej pogledamo, povsod je že vse prepleteno z ljudskimi javnimi knjižnicami. To nam priča o velikih koristih, ki jih ima ljudstvo od njih.

Na Slovensko se je zaneslo to gibanje šele v najnovejšem času po narodno-radikalnem dijaštvu*, ki je že ustanovilo več ljudskih javnih knjižnic, ki vse dobro uspevajo in dokazujejo, da bi uspevale po vseh slovenskih krajih. Saj je znano, kako naše ljudstvo rado bere, če le kaj ima.

Trditi ne moremo, da pri nas tudi že preje nismo imeli raznih knjižnic. Ali te knjižnice, najsi bodo že čitalniške, učiteljske ali dekanjske, niso bile niti moderne, niti poljudne in se zato tudi porabljele niso. Po raznih predalih so stale zaprašene knjige, katerih pa ljudje niso čitali, ker jih nanje ali nikdo ni opozoril, ali pa so bile večinoma le knjige (Morhorjeve, Matične), katere so imeli ljudje doma in ki so jih že neštetokrat prebrali. Novih knjig se principijelno ni kupovalo, saj je bil to „proč vržen denar“. Čitalnice in vsa slična društva so se bavila le z raznimi zabavnimi priredbami, maškeradami itd., na izobrazbo svojih članov, kar je njihova glavna naloga, pa niso nikdar mislila. Ker niso razumela časa, zato jih je čas prehitel in danes so osamljena in zapuščena, na tem, da poginejo, če se v najkrajšem času ne vrnejo k oni nalogi, katero edino morajo izvrševati k izobrazbi svojih članov potom poljudnih predavanj in javnih knjižnic.

Vse te društvene knjižnice so, kakor smo videli, res zastarele ali zavreči jih še ni treba. Danes so sicer mrtev kapital, katerega pa treba obuditi nanovo k življenju. Iz vseh teh društvenih knjižnic

* Narodno radikalno dijaštvo je prineslo sploh šele idejo ljudske izobrazbe med Slovence. Njihovo glasilo „Omladina“ prinaša stalno razne podatke o ljudski izobrazbi, zlasti pa o ljudskih knjižnicah. Od tam posnemamo tudi razne podatke.

z lastnoročnim in ministrskimi podpisi, v katerem se podeljuje vrhovna vojna moč Gergeju in je on definitivno določen, sklepati mir, a to le z Rusi. Kmalu pa so zahtevali ministri še, da se zahvali Košut za guvernerstvo in izroči vso moč Gergeju. Po večurnem odlašanju se je Košut udal in že popoldne dne 11. avgusta 1849 je prejel Gergej njegovo odpoved diktatorstvu v Ogrski. Izgovoril si je samo eno: pravomočnost Gergejevega diktatorstva stopi v veljavo šele na večer istega dne. To pa je storil Košut samo vsled tega, da je dobil čas za beg, kajti bal se je, da bi ga dal Gergej, čim pride do moči, zapreti. Ko ga išče nekaj ur zatem Gergejev častnik z nalogo, da sprejme državne znake, ki so se nahajali v Košutovi oblasti, ni bilo o Lajoš Košutu niti duha niti sluha. Obenem dospe v tabor upornikov ruski sel z odgovorom svojega poveljnika, ki naznanja, da ima ruska armada samo namen, boriti se. Kar se tiče suverenstva, naj se domenijo o tem z avstrijsko komando.

Rusi so odklonili tako zadnji poskus Košuta in njegovih bližnjih somišljenikov: odtrgati se od Habsburžanov in se rajši podvreči pod rusko carsko krono.

Takoj nato je poslal Gergej ruskemu generalu pismo, v katerem mu naznanja predajo madžarske armade, a le pod izrecnim pogojem, da ne izroči ruska armada nobenega ujetnika Avstriji, njegovo osebo izvzemši; uporniki odlože orožje pred Rusi in ne pred cesarskimi; predaja se vrši med 12. in 14. avgustom, med tem pa se postavijo ruski kori med cesarsko in madžarsko vojsko. Slednja se je pomikala

lahko napravimo v najkrajšem času moderne ljudske knjižnice, če jih izpremenimo v javne knjižnice, ki so proti mali pristojbini pristopne ob vsakem času in na pripravnem kraju vsem in če iztrebimo slabe knjige in jih preskrbimo z dobrimi poučnimi knjigami.

Kjer pa društvenih knjižnic še ni, ali kjer bi društvenih ne bilo mogoče izpremeniti v javne, tam naj se ustanove samostojne ljudske knjižnice. Koliko knjig nam leži zaprašenih po raznih škrinjah in podstrehah, katerih nikdar ne pogledamo. Če pa zberemo vse te knjige, odložimo nerabne in nakupimo z raznimi darovi še nekaj novih, preskrbimo še uljudnega in prijaznega knjižničarja, ki je voljan žrtvovati vsak teden par ur knjižnici, pa je ustanovljena ljudska knjižnica. Mislim, da bi si tudi na tem polju naše učiteljstvo obojega spola lahko pridobilo novih zaslug za širjenje izobrazbe in prosvete, če bi prevzelo vodstvo teh knjižnic. Posebnega truda bi itak ne bilo treba žrtvovati.

Vse te knjižnice bi z vso upravičenostjo lahko zahtevale od svojih občin, denarnih zavodov in drugih korporacij vsakoletno podporo. Če že mora občina prispevati za izobrazbo do 14. leta, je gotovo dolžna, da jo povspesuje tudi še nadalje.

Če pa imamo knjižnico že tu, potem pa treba ljudi vanjo privabiti. Treba se lotiti agitacije in opozarjati ljudi na knjižnico in njene koristi s plakati, malimi listki, osebnim priporočanjem in gotovo tudi s predavanji. Kdor pa pride enkrat, prišel bo gotovo tudi v drugo in bo hodil vedno, ter pridobil še marsikaterega novega čitatelja.

Nič velikega krika in velikih priprav, treba le malo dobre volje in vztrajnosti in lahko, rekel bi žež noč uresničimo tudi pri nas idejo ljudskih knjižnic in preprežemo celo slovensko ozemlje z njimi*. Posledice gotovo ne izostanejo. Opozoril bi le še, da se tudi že Nemci poslužujejo v dosego svojih potujočevalnih namenov ljudskih knjižnic in da so jih ustanovili na našem ozemlju že čez 20. Celo v beli Ljubljani, ki po zaslugi občinskega sveta še danes nima javne slovenske ljudske knjižnice, so ustanovili Nemci nemško javno knjižnico.

* Razna pojasnila k ustanavljanju, vodstvu in vsebini knjižnic bi dajalo gotovo rade volje akad. fer. društvo „Prosveta“ v Ljubljani.

Boj za jeseniško občino.

Uredništvo „Gorenjca“ nas prosi za objavo naslednjih vrstic. Ugodivši tej želji moramo pristaviti, da se strinjamo sicer z vsebino članka, vendar ne z njegovo taktiko. Mislimo pri tem na zadnji odstavek spisa. —

„Cenjenim čitateljem so gotovo še v spominu občinske volitve, ki so se vršile pred tremi leti na Jesenicah. C. kr. nemškonacijonalni železniški inženirji so izdali parolo, da občina mora postati nemška, tovarniški ravnatelj Lukman s svojimi uslužbenci je napel vse sile, da bi iztrgal občino iz slovenskih rok, toda neomahljivost in sloga slovenskih volilcev

počasi proti Világošu in na večer dne 13. avgusta 1849 je stal poveljnik ruske armade Rüdiger na nizkem holmu in motril od ondi upornike, ki so položili pred njim orožje. Jezdec so poskakali s konj, na sedlih so visele sablje, puške so slonele v piramidah, topovi so stali drug tik drugega, pri zastavah ni bilo nobenih straž...

23.000 Madžarov je postalo ruskih vojnih ujetnikov, med njimi tudi general Gergej.

In med tem, ko se je predajala Gergejeva armada Rusom, je bežal Košut, kakor hitro je mogel. V strahu záse je zapustil svoj narod. In ko ga je srečal tri ure pod Aradom minister Batjani in mu je Košut povedal, kaj se je zgodilo, ga je vprašal Batjani: „S kakšno pravico si se upal odpovedati brez sporazumljenja z ministrskim svetom?“ — „Lahko protestiraš!“ mu je odgovoril Košut...

V spremstvu enega samega adjutanta je bežal Košut dalje, dokler ni imel meje za seboj. Skrival se je in ni se hotel nikomur razodeti; šele ko dospe v Turčijo, kjer se je smatral dovolj varnega, je povedal, kdo da je in se delal, kakor da se ni nikdar odpovedal guvernerstvu nad Ogrsko. Hotel je biti tudi v tujini vladar Madžarov...

*

S tem je prenehal pomen in vloga, ki jo je igral Lajoš Košut v ogrski zgodovini za časa revolucije. Iz Turčije se je preselil v Turin, v Italijo, kjer je zaključil zadnje dni svojega življenja.

je preprečila ta naklep — Jesenice so ostale slovenske.

Zopet smo pred občinskimi volitvami na Jesenicah. Volilni imenik je že razgrnjen in v januarju se bo bil obupen boj na obeh straneh. Razmere so se pa zadnja tri leta bistveno izpremenile. Poprejšnji župnik Šinkovec, ki je imel mnogo zaslug za zadnjo slovensko zmago, je odšel z Jesenic. Mi smo s strankarskega stališča večkrat morali napadati Šinkoveca, očitali smo mu več stvari, toda kot slovenskega narodnjaka smo ga spoštovali. Še so nam dobro v spominu njegove moške besede, ki jih je izrekel pred zadnjimi občinskimi volitvami: Rajši s Tavčarjem, nego s Švegljem. Na Šinkovčevo mesto je prišel Tomaž Zabukovec, mož občudovanja vredne nevednosti in neverjetne zlobnosti. S svojim nerodnim ravnanjem si je odtujil najboljše in najveljavnejše jeseniške može, ki so bili odločni pristaši prejšnjega župnika, tako da nima v sedanjem po kompromisu med liberalno in klerikalno stranko voljenim občinskem odboru ne enega zvestega pristaša več. In vendar so mu pred meseci radi narodnosti zastopniki slovenske napredne stranke ponudili roko v spravo, toda Zabukovec jo je odklonil. Zvezal se je že preje z Nemci.

In sedaj grmi dan na dan po klerikalnem časopisu in na prižnici, da liberalizem hoče pogoltniti Jesenice, da je občino treba iztrgati iz liberalnih rok, ker liberalci hočejo ljudstvu vzeti vero, da se je treba orestiti liberalne strahovlade.

Ali je ta klic odjek duševne inferiornosti, ali pa uprav peklenške zlobnosti?

S kom pa hoče Zabukovec uničiti liberalce? Z liberalci samimi! Njega glavni pomočnik, bolje njegov vodja, je nemški liberalce, zviti Lukman, z vso uradniško gardo, ki obstoji izključno iz nemških, večinoma protestantskih liberalcev. Slovenski tovarniški uradniki se boja ne udeležujejo. Tovarniški pazniki so iz Prusije privandrani liberalci — ti vpijejo sedanjemu slovenskemu občinskemu odboru „fej“! Zabukovec jim intonira. Zaslepljeni delavci pač morajo iti za svojim ravnateljem in svojimi pazniki. Zabukovec naj si nikar ne domišlja, da gredo v boj radi njega. In Pongrac, ta kameleon, ki je pred tremi leti osorej tako napadel župnika v „Narodu“, kakor sedaj sedanji odbor v „Slovenec“, ker mu tako vелеva gospodar Lukman, ta je tudi Zabukovčev oproda.

In kdo naj pride mesto sedanjih „liberalcev“ v odbor? Zabukovec hoče takle imenik: V prvem razredu imajo večino tovarna z nemškimi častnimi občani, v drugem razredu sme voliti samo stavbena trvdka Groß & Comp. ter trvdka Madile, v tretjem razredu pa imajo večino od tovarne odvisni delavci, izmed katerih je mnogo hišnih posestnikov. Zabukovec se bori za to, da prodere v I. razredu Lukman s svojimi kandidati — nemškimi liberalci, v drugem razredu dve tuji trvdki, ena z ogrsko-židovskim, druga z virtemberskim-protestantskim vodstvom, v tretjem razredu pa od tovarne odvisni delavci. Ali bosta tuji trvdki, ki pa v par mesecih sploh izgineta z Jesenic, volili slovenske klerikalce? Za Boga ne, zvezani sta z Lukmanom, ki mu hočeta

pomoči do nemške nadvlade na Jesenicah, sedaj še, ko mrgoli tujcev v občini. V treh letih bi to ne šlo več. Zabukovec hoče nemško-liberalno večino v občinskem odboru, samo da bi vrgel sedanji sovraženi odbor in zadostil svoji užaljeni častiželjnosti.

Najvažnejša slovenska občina na Gorenjskem je v veliki nevarnosti! Ako padejo Jesenice, pade vsa zgornja dolina, saj se že v Mojstrani pojavljajo čudne stvari, pade tudi ključ do Koroške! Ali ni dovolj, da smo Belopeč kar tako čez noč izgubili za slovenstvo? Ob dvanajsti uri pošiljamo na vsa rodoljubna srca in iz skrbi za bodočnost slovenskega naroda izvirajoči apel:

Rešimo Jesenice!

Prvi razred bo naš, če store tudi častni občani druge slovenske stranke svojo narodno dolžnost in ne volijo Lukman-Zabukovčevih kandidatov. Gospoda Pogačnik in Šinkovec, vaju smatramo za toliko narodna, da volita tudi narodno! Vedita, da vaju je volil sedanji slovenski odbor. V drugem razredu naj volijo Slovenci složno in občinski odbor ostane v slovenskih rokah, saj bi bila največja nepostavnost, če bi v drugem razredu z 10 odborniki, oziroma namestniki, bila le 2 volilca. Zakon se mora pravilno interpretirati tako, da mora število volilcev biti dvakrat večje nego število odbornikov tudi v II. razredu. Da bi radi omejenega Zabukovca, ker zlorablja svojo cerkveno veljavo, moral nastati na Gorenjskem prava narodna katastrofa, tega ne more zagovarjati slovenska ljudska stranka, če ni priimek „slovenska“ le prazen nakit za nerazsodno mašo! Če padejo Jesenice, ne dobimo jih več nazaj, ker moramo upoštevati, da ne bodo samo Nemci znali zvito varovati svoje posesti, da jih bo pri tem tudi ščitila vedno za nemštvo vneta vlada.

Če se pa kljub temu zgodi katastrofa, potem vedi, narod slovenski, kaj ti je storiti z izdajicami. Potem pljuni vsak, bodisi mlad bodisi star, pred izdajico, slovenskim župnikom Zabukovcem, in matere naj nauče svoje otroke, da za osebe, ki iz osebne užaljene častiželjnosti pripravljajo narodu propad, velja le krepki fej, fej!“

Hrvatska.

(Potočnjak — tožen.) Znanega hrvatskega boreca dr. Franko Potočnjaka je tožil dr. Frank zaradi tega, ker je pisal Potočnjak v Pokretu in Novem Srbobranu, da je dr. Frank navaden spletkar, lopov itd. Frank je tožil tudi odgovorna urednika obeh listov. Kakor poročajo, pripravlja Potočnjak gradiva, ker hoče nastopiti za svoje trditve dokaz resnice.

(Hrvatska kmetska stranka.) V septembru letošnjega leta je štela po Radiću ustanovljena hrvatska kmetska stranka (H. P. S. S.) 376 poverjenikov in 1945 takih članov, ki so se podpisali na njen program. Danes, po preteku treh mesecev pa je stranka narasla tako, da ima zdaj že 565 poverjenikov in 14.524 pod program podpisanih pristašev. (Ker so pisali nekateri slovenski in hrvatski časniki, da je povzročil zadnjo krizo zaradi glasila te stranke Radić, ki je naj hotel na vsak način spraviti iz odbora nekatere neljube mu osebe, si dovolju-

V nobeni drugi evropski državi nimamo prilike opaziti tako neizmerne razlike med omikanim in priprostim človekom, kakor ravno na Ruskem. Omikani ljudje, inteligentje so bili od kmetkega stanu tako ločeni, kakor da sta to dva naroda. Imeli so skupno samo jezik, v drugem sta si bila inteligentni in kmet — tujca. In če premislimo, da je na Ruskem izmed sto oseb vsaj devetdeset kmetov, spoznamo to hudo zarez, ki je ločila obadva, tudi od njene pogubonosne strani. Kajti kjer ni stika med preprostimi in izšolanimi člani naroda, tam tudi o nobenem pravem življenju tega naroda ni govora.

Da so se zanemarjali tekom dveh zadnjih stoletij ravno širši sloji, ki tvorijo pretežno večino prebivalstva v Rusiji, tako očitno, pa ima največ krivde — kot klasični ustanovnik tega razkola — car Peter Veliki. Kot mož izredne nadarjenosti in vladarske spretnosti je videl, da ne more Rusija dohiteti ostalih evropskih držav na zapadu, če ne prične s popolnim prevratom v deželi. Ustanovil je torej najprej stalno vojsko, vojno ladjevje, v neprestanih vojskah si je napravil pot do morja na severu kakor na jugu, prepovedal je vse stare običaje Rusov (kakor dolge lase in brade, kaftane itd.) in ker je videl, da je njegovo uradništvo nele povsem nezanesljivo, ampak tudi pomanjkljivo, je premišljal, kako si vzgojiti nov uradniški stan, ki bi bil podlaga po evropski reformovani Rusiji. V ta namen je pritegnil k državnim službam plemenitaše, in če niso hoteli izlepa, je šlo izgrda.

jemo konstatirati sledeče: ravno Radić je bil tisti, ki je predlagal, da naj ostane imenovana trojica v odboru, ako da jamstvo, da hoče pristati še naprej na programu hrvatske kmetske stranke, ali zmagal je kmet Koren, ki je predlagal, da naj se trojica izključi, če ne prekine nemudoma zveze z neprijatelji kmetske stranke.

(Glasilo kmetske stranke.) Kakor smo že poročali, so stopile na mesto „Hrvatskega Naroda“, ki je bil do zdaj glasilo kmetske stranke „Hrvatske Novine“, z novim letom 1907. pa meni pričeti tiskarna z novim glasilom, ki bo izhajal v Zagrebu.

Ogrska.

(Križa.) Položaj je neizpremenjen, ker se bolehnost Fejervarijeva, ki ga sili čuvati sobo, ne more imenovati izprememba položaja. Opozicija se pogaja potom Košuta z Dunajem. Posredovalec je bivši minister Lad. Lukač.

Srbija.

(Parlamentarni položaj.) Ker nima v skupščini nobena stranka večine, ima vsled tega tudi vlada najtežje stališče, ker je brez opore. Nove volitve bi ne utegnile zagotoviti vladi večine kake stranke, koalicija med starimi in novimi radikali je skoro neverjetna. Na vsak način pa bo treba misliti na premembo v skupščini. Nameravano posojilo, ki je hotela najeti vlada, je delalo njej prav vsled tega take preglavice in težkoče, da je morala namero vsaj za nekaj časa povsem opustiti.

Bolgarija.

(Delavci štrajkajo.) Vlada je odredila, da se morajo organizirati vsi delavci v strokovne organizacije. Delavci pa so se temu uprli in napovedali v Sofiji splošno stavko. Delavci, ki se jim pridružujejo tudi mnogi dijaki, so demonstrirali pred poslansko zbornico.

Črna gora.

(Odgodeno zasedanje zbornice.) Ker velja v Črni gori stari gregorijanski koledar, ki zastaja za našim za celih trinajst dni, je zaključena tudi črnogorska poslanska zbornica šele po našem božiču. Preden se je razšla, so sestavili poslanci ob živahnem pritrdjevanju na kneza zahvalno adresu. Knez je priredil poslancem na večer slavnostni obed.

Italija.

(Izprememba ministrstva.) Italija je dobila nove ministre. Mesto znanega Titttonija, ki je odpravljaj zunanje posle, je stopil San Giuliano, ki ga poznamo kot starega spletkarja proti Avstriji. Novi zunanji minister je prepotoval svoj čas vso Albanijo, pozna pa tudi orient prav tako, tako da morda lahko pričakujemo novih prememb v italijanski zunanji politiki glede Balkana. Vobče pa je večina italijanskih časopisov nezadovoljna z novim ministrstvom, ki je sestavil Fortis.

Nemška Poljska.

(V enoletno ječo.) Sotrudnik na Poznanjskem izhajajočega lista „Praca“, časnikar Bježbeneški je bil obsojen od kraljevega pruskega sodišča v enoletno ječo, ker je napisal v imenovani list po zmagi Japoncev nad Rusi pri Čušimi sledeče: „Ru-

Peter Veliki je hotel pomagati tudi kmetkemu stanu, ali njegove tozadevne reforme so tako majhnega pomena, da so ostale vse razmere na kmetih v bistvu iste, kakor so bile prej. Pred Petrom Velikim sta si bila kmet in plemenitnik povsem sorodna, po znanju kakor po običajih; razliko je delalo med njima le njihuno premoženje. Z novimi carjevimi reformami (200 let bo od tedaj) pa je postal uradnik in plemenitnik Evropejec — kmet pa človek istega mišljenja in nazorov, kakor je bil nekdaj tudi njegov gospod.

Na ta način sta se ločila seljak — „krestjanin“ po ruski — vsak je šel po drugi poti. Kmet po svoji stari, plemenitnik in uradnik sta se izšolala na po evropskem vzoru osnovanih zavodih.

Tudi carica Katarina II. je skrbela in povspeševala evropsko vzgojo plemstva, pustivši popolnoma iz vidika ogromni del naroda t. j. širše sloje ljudstva.

Da pa je bilo mogoče Rusijo prevstrojiti tekom nekaterih let v velesilo, se je dalo storiti le potom avtokratskega režima, potom samodrštva. Brezobzirnost je postala znak vlade.

Proti temu pa so se pričeli upirati posamezni izobraženci. Tudi med plemenitaši je bilo dobiti ljudi, ki so se hoteli upreti avtokratski vladi. Na tiem so se domenili za zaroto in čudno je, da so bili voditelji tega prvega političnega gibanja v Rusiji ravno vojaški častniki. Prišedši iz francoske revolucije domov, kjer so se nalezli tujega duha in svo-

Razvoj revolucije v Rusiji.

Mi Slovenci poznamo še veliko preslabo razmere v Rusiji, in ker smo prijatelji in bratje velikemu ruskemu narodu, zato smo odobraval in slavili tudi vse ondotne naprave, in najsi so prihajale te v obliki krutega carizma ali tiranstva ruske birokratije.

Ne da se tajiti velikih simpatij, ki jih gojimo do nam po jeziku tako sorodnega naroda, ali to nas ne sme motiti, da pregledamo tudi razmere in položaj, pod katerim trpi in je preganjan naš bratski narod, z očesom mirnega in treznega presodka.

To, kar se godi danes v Rusiji, vse početje revolucije v zadnjih tednih, je vredno naše obsodbe, kajti vse gibanje in prelivanje krvi zna biti brezuspešno, ker ni nastop mladih niti enoten niti se ne vrši po gotovem načrtu. Tudi slišimo zlasti pri nas Slovenceh prav mnogokrat, da so vzrok vseh nemirov na Ruskem le ondotni židje. Res je sicer, da stojte ti v prvih vrstah v borbi proti absolutizmu, da so že mnogo dosegli in mnogo skvarili (kar se dogaja v vsaki revoluciji), ali kdor pozna razvoj t. j. zgodovinska dejstva ruske revolucije, mora dobiti o dogodkih na Ruskem povsem drugo mnenje. To, kar se godi danes v oni veliki in ogromni državi na vzhodu, je le posledica razmer, v katere je tiral absolutizem okrog 140 milijonov duš. Z drugimi besedami: revolucija je postala neizogibna.

sija je bila poražena pri Čušimi... Kdaj pride tudi nemški Čušimi?"

Španija.

(Atentat na kardinala.) V Barceloni je napadel anarhist Sala Comas kardinala Casano ob polnočnici pred oltarjem z namenom, da ga umori. Ker je sunil blizu stoječi menih anarhista v roko, se je napad vsled tega ponesrečil. Komaj pa primejo atentatorja, izpije iz steklenice, ki jo je imel pri sebi, neko tekočino, na kar se zvrne mrtev na tla. Njegova smrt pa je tem bolj skrivnostna, ker niso mogli dognati zdravniki na mrtvecu nobenih znakov, ki bi dali sklepati na zastrupljenje.

Revolucija v Rusiji.

Poulični boji v Moskvi.

Stara Moskva, mesto, v katerem so kronali do zdaj še vse ruske carje, kjer stoji sv. Kremelj, je bil v dneh, ko smo praznovali mi letošnje božične praznike, pozorišče najhujših pouličnih bojov. Sredi noči so se zbirali puntarji, ne več posamezno, ampak v četah, ki so štele na stotine, oboroženi s samokresi, noži, puškami in bombami so hoteli strmoglaviti carsko oblast najprej v Moskvi in razširiti potem svojo moč tudi v drugih krajih Rusije. Njih namen je bil, odstaviti sedanjo vlado in jo nadomestiti z republiko. Sredi zime, ko pokriva moskovske ceste visok sneg, so zgrabili oni kakor na povelje v istem trenutku za orožje in se postavili vojaštvu nasproti.

Barikade na cestah.

Revolucionarji so potrgali brzojavne in tramvajske žice, prepeli so jih preko ulic, snemali vežna vrata, izdirali brzojavne droge, zvozili na kup sanjke, hišno opravo — in z vsem tem so stavili na 39tih delih mesta barikade proti vojaški sili. Ob njih so se borili za svoje pravice in niso se hoteli prej umakniti, dokler ni prišla artilerija, ki je s topovi razpršila cestne okope vstašev. Revolucionarji so streljali iz hiš in iz stolpov cerkvâ na vojake in policaje, razoroževali so žandarme, vojaki so jim zopet odgovarjali z granatami in šrapneli! Vojaški častniki se niso mogli dovolj načuditi spretnosti, s katero so bile postavljene poulične barikade, iz česar sklepamo, da so se morali poučevati revolucionarji v tajnih šolah o vojaških strokah.

Ubiti in ranjeni v Moskvi.

Zaznati pravo število ubitih in ranjenih pri zadnjih dogodkih v Moskvi, ki niso niti do zdaj še pojenjali, je težko, vendar je zelo verjetno poročilo mestnega guvernerja, ki poroča v Peterburg, da je vsaj 5000 oseb ubitih in 14.000 ranjenih. Število morda ni pretirano, če pomislimo, da so se razlegali nekaj dni sem neprenehoma strelji po Moskvi. Nemški listi govore celo o 8000 mrtvih. To število ponatiskujejo tudi francoski časopisi.

Pogled po Moskvi.

Mesto je kakor izmrto. Nihče se ne upa na ulico, ker je vojaštvo v svoji razsrjenosti uprav brezobzirno. Kdor jim je količkaj sumljiv, pade pod njihovimi kroglijami. Trgovine in založništva orožja so

izplenjena. Kroglice iz vojaških topov so porušile mnogo hiš. Izmed časopisov izhaja edino glasilo delavske zveze. Vsak trenotek preti lakota, ki je občutna zlasti za nižje sloje. Pekarne ne peko več belega kruha, češ, „delavci jedo samo črni kruh“. Na mesto utrujenih vojakov, ki so se borili pri barikadah, so stopile sveže čete, ki so stoprv dospele v mesto. Vladni krogi upajo, da uduši vojaška sila gibanje in zavladajo v Moskvi zopet mirne razmere. Koliko je tem verjeti, nam pokažejo že prihodnji dnevi.

Položaj po deželi.

Vesti o splošni vstaji v Moskvi vplivajo na nemirne duhove po drugih mestih kakor iskra v suh smodnik. Spomin na padle revolucionarje je agitatorjem za splošno vstajo novo sredstvo, s katerim razširjajo prav uspešno svoje misli. O predpripravih za zopetne velike nemire poročajo iz Harkova, Kijeva, Peterburga in Kavkaza. V Odesi so se vršili že dejanski izgredi, vlado skrbe tudi Poljaki zelo. Osrednji odbori raznih revolucionarnih struj med Poljaki se hočejo sestati v Varšavi, da se združijo v skupno falango proti carizmu. Prepevanje socialističnih, puntarskih in poljskih pesni kakor razobešanje poljskih barv in grbov je strogo prepovedano. Vite je proti takim dogodkom, kakor bi bil vsak drug, povsem brez moči.

Goriška, Koroška, Štajerska in tržaško ozemlje.

Naša razkosanost.

V vseh teh deželah bivajo Slovenci. Blizu milijona jih je morda. In zdaj ob koncu leta, ko pregleduje vsak umni gospodar in trgovec svoje knjige, da spozna iz njih svoje stanje, pogleda tudi nezadovoljni Kranjec malo preko meje k svojim rojakom. Vem, da sem po slučaju svojega rojstva že vsled tega mržen pri Štajercih, Korošcih, Goričanih in Tržačanih, ali ker nisem sam nikdar delal kake razprtije med Slovenci in najsí bivajo ti tudi v Nemčiji ali Ameriki, in ker sam ne odobravam razmer, ki vladajo danes v moji ožji domovini, zato menim, da tudi izven Krajne bivajočim rojakom ne morem biti nekaj takega, kar se jim zdi že samoodsebe tuje. Če nas je že razdružila c. kr. vlada in ne pripozna slovenske narodnosti kot take — čemu bi razdruževali še sami sebe in slabili s tem odporno moč proti nasilstvu, ki prihaja na naš narod od zunaj kakor znotraj? Avstrijska vlada pozna samo Slovence iz Štajerske, Kranjske, Koroške, Goriške in Primorske, ne pripozna pa nas kot skupino, kot slovenski narod. Mi pa, mesto da bi hodili v političnem, gospodarskem in prosvetnem boju ramo ob ramo, se odtujujemo in sovražimo. Kako pravi nekje Tolstoj? „Kolikor časa bodele držali krepko drug z drugim, vam bo vsem dobro; ako pa le nekoliko prelomite svojo družbo, se bo zgodilo z vami kakor s palicami te butare, ki sem jih prelomil posamezno, drugo za drugo.“

Tako delajo tudi naši nasprotniki z nami. Kraj za krajem preti pasti v njih roke, tujei so danes lastniki vseh boljših gospodarskih podjetij na Slovenskem, tujei spravljajo naš denar, tujei nas tudi vladajo. In to se godi prav tako na Kranjskem kakor na Goriškem, Koroškem, Štajerskem in Primorju! Zavest, da smo preganjani na vseh poljih, da nismo zaslužni le po vojaštvu in na gospodarskem polju, ampak smo tudi kulturelno odvisni od naše nemške vlade — ta zavest bi nas morala družiti v eno skupno celoto. Za nas Slovence, ki smo zatirani in preganjani, ki nas izkoriščajo doma in zunaj sebičneži, bi moralo biti glavno le to, kar nas veže. Kaj pomagajo še tako lepe misli in ideje, če pa nas ločijo te pri praktičnem delu, kjer bi se morali organizirati v skupnost in bi nam bil uspeh zagotovljen le tedaj, če nastopamo z združenimi močmi.

Danes so razmere v Slovenski take, da ne poznamo drug drugega. Ne brigamo se za medsebojno spoznavanje, ne za zbliznanje, in kolikor se spominjam iz zadnje človeške dobe, nimamo zaznamenovati niti enega političnega sestanka, ki bi se ga udeležili Slovenci iz vseh pokrajin, kjer bivajo. Da bi se domeni kdaj Korošec in Kranjec, ali Primorec in Štajerec, ali pa vsi ti medsebojno z Goričani zaradi enotnega nastopa na političnem polju v dosego tistega, kar zahtevamo in česar smo oropani vsi Slovenci (in stanuj že kjer hočeš), tega ne najdeš nikjer, če še tako pridno prelistavaš po slovenski zgodovini. Pač pa najdeš tam, kako prezirljivo so gledali kranjski politiki n. pr. politike iz Štajerske in Trsta. Nekateri Kranjci kar mislijo, da so samo oni pametni politiki, vsi drugi pa so navadne politične reve. Ali kaj hočemo? Naj gredo tudi drugi po tej poti?

S tem pa nikakor nočem trditi, da vidim v izvenkranjskih politikih posebno modrost in prevdarnost, kajti drugače bi si poiskali vsaj ti medsebojnih zvez. Ali i ti tega niso storili. Vsled tega se mi zdi slovenska politika kakor velik razdrapan voz, ki tiči v blatu in ki ga vleče vsak v svojo stran. Drug nad drugim kriče, mesto da bi delali, drug drugega preganja, mesto da bi poiskali, kaj jim je skupno. Tako seveda nikamor ne moremo: naš voz se sčasoma pogrezne v blatu, ako se ne izpremene naše razmere, in to je prav kmalu.

Slovenci na Štajerskem so podvrženi Gradcu, Korošci Celovcu itd. — povsodi smo Slovenci podvrženi kot manjšina močnejšemu. Pa slednji nam na prav barbarski način odreka celo najpriprostejše narodne pravice. Storití konec tej brezpravnosti pa je mogoče le tedaj, če se združimo na podlagi enega političnega programa v eno politično stranko. In kakor sta dejala Marks in Engels socialnim demokratom v svojem komunističnem manifestu: „delavci vseh jezikov združite se,“ tako bi moral veljati za nas klic: „Slovenci vseh dežel, združite se!“

Dostikrat sem imel priliko, govoriti na Kranjskem o Slovencih iz drugih dežel. In reči moram, da se nisem videl osamljenega v teh mislih, kajti vsakdo je čutil potrebo po medsebojnih vezeh — le slovenski politiki tega niso občutili.

Ker pa smo brez medsebojnega udruženja — kaj lažjega, če počne vlada z nami, kakor da je naše življenje odvisno le od nje. Zato meni ona, da nas sme zatirati kakor ji drago, in izrabljati nas v svoje namene, kadar čuti take potrebe.

Koroški rojaki nimajo niti enega političnega uradnika slovenske narodnosti in prav tako Štajerci. v Trstu je na tisoče slovenskih otrok, ki jim ne dajo slovenskih šol, na sodiščih v Koroški nima slovenski jezik nobene veljave, po celem Slovenskem je 3300 srednješolskih dijakov brez zavoda, kjer bi dobivali pouk v svojem materinskem jeziku. Na tako prostodušen način nas zatira vlada in pri tem se ne sramuje, da opravlja to nasilstvo v znamenju dvoglavega cesarskega orla, v imenu cesarja!

Kamor torej pogledam izven Kranjske, povsodi vidim, da imajo zatirani skupne zatiralec — in mi bi se ne znali združiti proti tej zvezi naših nasprotnikov, ki prihaja z istim sredstvom in isto taktiko proti Slovincem na Štajerskem kakor proti Slovincem iz drugih pokrajin? Proti skupnemu sovražniku bi moral tudi ves naš narod skupno nastopati. Zato bi ponavljal še enkrat svojim rojakom one besede, ki pomenjajo za nas cel program: Slovenci vseh pokrajin, združite se!

Nezadovoljni Kranjec.

Ustanovni občni zbor Domžalskega Sokola.

Sokolska ideja se širi čimdalje bolj med Slovenci. In prav je tako. Prva naloga vsakega Sokolskega društva je pač, vaditi svoje člane v telesnih vajah in jih ohranjati telesno čvrste, a nič manj naj bo ona tudi jez proti potujčevanju ter ognjišče prave narodne zavesti in ljubezni do svojega doma. Sokolsko disciplino se vcepi vsakemu članu samozavest in utrdi se mu up na boljšo prihodnost vsega Slovenstva.

Tako je bilo že zdavnej potreba ustanoviti tudi v Domžalah društvo, čigar ustanovni občni zbor se je vršil na praznik sv. Štefana. Zborovanje je bilo napovedano ob 3. uri popoldne. Ob določeni uri so dospeli ljubljanski, kakor kamniški gostje, tako da se je zborovanje točno začelo. Predsednik pripravljalega odbora je v pozdrav na navzoče izrekel svoje veliko veselje nad tako mnogobrojno udeležbo, posebno pa pozdravlja odposlanca Sokolske zveze, zastopnike kamniškega Sokola ter pev. društvo Liro. Po njegovem pozdravu dobi besedo g. Rado Brecljnik, ki je prečital potrjena društvena pravila in tolmačil točko za točko mladim domžalskim Sokolom. Po prečitanih pravilih se je začelo vpisovanje udov. Rezultat je bil jako zadovoljiv, pristopilo je 105 društvenikov, Nato so se vršile volitve v odbor. Za starost v Domžalah je bil voljen brat Andrej Slokar, trgovec z lesom in kot tak navdušeno pozdravljen, za podstarosta Bedřich Polák, pivovar v Mengšu, načelnikom telovadcev Rado Brecljnik, sin posestnika v Domžalah, odborniki pa so: Kristijan Engelmann, nadučitelj, France Kuhar, posestnik in gostilničar v Domžalah, Rado Jelenc, zasebni uradnik na Brdu, Alojzij Škofic, posestnik in gostilničar v St. Vidu pri Lukovici, Josip Adamič, posestnik in vrvar v Domžalah in Ivan Kralj, jurist v Jaršah; namestnika: Anton Zalokar, mizarski pomočnik v Domžalah in France Rihtar, posestnik in mlinar na Studu; pregledniki računov: France Flerin, posestnik in veletržec v Domžalah, France Ravnihar, posestnik in tesarski mojster v Domžalah in Ivan Keel, medicinec v Trzinu. Novo Sokolsko društvo pozdravi v imenu Sokolske zveze brat Kajzelj, povdarjajoč veliki pomen Sokol-

ske ideje za nas Slovence in izražajo svoje veselje nad ustanovitvijo tako prepotrebne društva. Brat Drenik nazdravlja v imenu vsega slovenskega Sokolstva novorojenemu bratskemu društvu in obrazloži v daljšem jednatem govoru pomen in nalogo Sokolstva. V imenu kamniškega Sokola nazdravlja njegov načelnik brat Polak in želi, da bi najbližji sosed krepko in vstrajno zastopal Sokolsko idejo ter bil v tem oziru svojem sosedu kamniškemu Sokolu veren pomočnik. Brat Sax nazdravlja novorojenemu Sokolu v imenu slovenske samozvesti in povdarja, da je dolžnost vsakega Sokola gojiti poleg telovadbe tudi narodno zavest in ljubezen do lastnega naroda in biti tako neustrašen član narodne armade, katere naloga je, ustaviti se tujemu navalu in braniti slovensko trdnjavo oholim tujcem. Vsem govornikom se zahvaljuje starosta brat Slokar in apeluje na navzoče, naj bodo Sokolu zvesti člani in naj posvečajo z marljivostjo svoje moči v korist tako potrebnemu društvu. Dalje se zahvaljuje tudi bratu Dreniku, ki si je stekel največ zaslug, da se je mogel ustanoviti v Domžalah Sokol, konečno se zahvaljuje tudi pev. društvu Lira, ki rado sodeluje pri vsaki priliki, kjer se gre za narodno delo.

Z velikim veseljem pozdravljamo ta korak domžalskih rodoljubov, saj je dokaz, da se nahaja v Domžalah še dovolj mož, ki jim je na srečo obramba lastne domovine proti potujčenju.

V obče se je pa opazalo na zborovanju, kako malo se slovenski listi zanimajo za tako važno postojanko, kakor so ravno Domžale. Ljubljana je tako blizu, da bi bila dolžnost ljubljanskih listov, posebno pa dnevnikov, poslati poročevalce na ta pomembni shod, a razen „Našega Lista“ ni bil zastopan niti en sam slovenski list, kar je pa obsodbe vredno.

Doma in drugod.

Pred novim letom. Danes zaključujemo prvi letnik. Za novo leto, ki nam stoji pred durmi, izrekamo tem potom vsem svojim prijateljem in somišljenikom svoje čestitke, priporočuje se jim tudi v prihodnje, da bi storili, kar morejo za razširjenje našega lista. Predvsem prosimo stare naročnike, naj bi nas podpirali še v naprej s tem, da se zopet naroče čim prej na Naš List, a nič manj tudi s tem, da nas priporočajo med svojimi prijatelji, nam pridobijo novih naročnikov, oziroma da bi nam hoteli poslati naslove od oseb, o katerih je upati, da se naroče na naš list. Z nabiranjem takih naslovov in novih naročnikov pomaga sleherni razširjati misli o novi slovenski politiki, ki ji hočemo mi služiti. Naj bi ne bilo nobenega javnega lokala in bodisi gostilna, kavarna ali društvo, v katerem bi ne bilo „Našega Lista“. Somišljeniki, odločno zahtevajte, da ga dobite povsodi, kamor zahajate! Gospodje, ki bi radi stopili z nami v ožjo zvezo, naj nam blagovolijo poslati svoje naslove. Vsem tem, ki nam hote pomagati razširjati naš list na kakršenkoli način, izrekamo svojo javno zahvalo.

Uprava Našega Lista.

Mestnim uslužbencem v Ljubljani obetajo zvišati tekom prihodnjega leta plače. Kakor znano, so vložili mestni uradniki že lani prošnjo za povišanje plače, pa so bili na precej čuden način zavrženi. Zdaj je obljubil ljubljanski župan, predložiti mest. obč. svetu tozadevno obrazložbo, za sedaj pa nasvetuje, naj se da uradnikom božičnica v znesku polovične mesečne plače, ki jo prejema vsak; delavci pa naj dobe isto prilično po 10 kron. Predlog je seveda obveljal.

Novo pokopališče za Ljubljano bo otvoreno s 1. majnikom 1906, ker je staro pokopališče pri sv. Krištofu že davno prenapolnjeno.

„Brat Martin“ v Novem mestu. Ob nabito polni dvorani smo igrali dvakrat zapored Brata Martina. Predstavi, ki sta bili namenjeni v prid našemu dijaškemu podpornemu društvu, dijaški kuhinji in deloma tudi Ciril Met. šolski družbi sta se obnesli obe izborni, ne samo glede materialnega uspeha, ki kaže nad 500 K dobička, ampak tudi vsled igralskih moči, ki so nastopile v tej igri. Uloge so bile srečno razdeljene in če bi hoteli hvaliti vsakega posebej, naraste naše poročilo na več pol. Popolno priznanje tako gg. Seničarju, Gregorcju, Kastelieu, Levčniku, gč. Preatonijevi, Plevnikovi, Polančevi in Küsseljevi kakor gg. Duriniju, Jakšetju, Jerucu, Küsselju, Papežu, Premru, Seifertju, Somerju in Schifferju. Da je bila v splošno občudovanje gospa Reisnerjeva, nekdanja ena prvih moči ljubljanskega odra, pa ni treba posebej povdarjati. Vsak posetnik obeh predstav — za katere so se posebno trudili damski odbor, prof. Reisner in čitalnični odbornik Skalč — je nesel domov najboljši utis in le želeli je, da bi nastopili naši igralci še prav velikokrat tako uspešno na novomeškem odru.

Družbi sv. Cirila in Metoda v prid bo po sklepu svoje odborne seje z dne 3. t. m. kolekovala

občina Partinje blizu Maribora odslej vsa svoja uradna pisanja. — Slava srenji, ki je prva storila na slovenski zemlji ta korak. Upamo, da jej kmalu slede večje srenje; potem mesta — prvo, se ve, naša bela Ljubljana. — Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda. V Ljubljani, dne 19. decembra 1905.

Odsek za vseslovenski legitimacijski listek opozarja sedaj, ko so občni zbori na dnevnem redu, vsa slavna društva, da uvedejo „društveno izkaznico“, ki se prodaja v korist družbe sv. Cirila in Metoda. Vseslov. leg. list je rodila neobhodna potreba. Njega razširjenost in mnoga priznanja kažejo, kako je društvom vstreženo ž njim. Zanimanje zanj raste od dne do dne in to ne le pri nas, ampak tudi pri bratskih nam Hrvatih. En komad leg. lista kot društvene izkaznice velja 20 h, kot vstopnice pri veseljah 10 h. Na zahtevo razpošiljamo tudi leg. list s plačilno listino. — Naročila in informacije naj se pošiljajo na naslov: Odsek za vseslovenski legitim. listek. — Dunaj, VIII./1. Alserstrasse 7. II. 17. — Vseslovenski leg. listek kot društveno izkaznico so uvedla sledeča društva: sl. akad. društvo „Zarja“ v Gradcu — 20 kom., sl. izobraževalno podporno in zabavno društvo „Zvezda“ na Dunaju — 50 kom., sl. akad. društvo „Danica“ na Dunaju — 50 kom., sl. „slovensko delavsko podporno društvo“ v Celju — 100 kom.; kot vstopnico k veselici pa je naročilo sl. „šmarsko bralno društvo“ 60 kom. — Obenem se obračamo na vse tovariše akademike in dijakke, da pridno agitirajo za družbo sv. Cirila in Metoda tako važni legitimacijski list. — Odsek za „vseslovenski leg. listek“.

Prosveta. — Koledar za l. 1906 je razposlala prav kar Ciril Metodova šolska družba. Naroča se pri družbinem vodstvu v Ljubljani in velja posamezni izvod 1 K 20 v brez poštnine. Knjigotržcem popust. — Vsebina letošnjega družbinega koledarja kaže, da stojimo še vedno pod vtisom Prešernovih dni, kajti poleg vestnika dobimo v ličnem koledarju tri spise, ki govore o Prešernu. Tomo Zupan objavlja kot kuriozum edini spomin iz Prešernove gimnazijske dobe — latinsko nalogo, ki je brez slovničnih pogreškov in pa besedilo „Romarske“, katere fakmile dobimo v Dunajskem Zvonu l. 1879. Gospod monsijor ima mnogo literarne zapuščine bivših slovenskih pesnikov in pisateljev, in seve tudi mnogo Prešernovih rokopisov, a pravi, da je spisana „Romarska“ kakor sploh vsa pesnikova ostalina s tako prijetnimi zaokrogljenimi pismeni, da mu v tem pogledu ne ve staviti na stran nobenega pesnika — tekmece v nobenem jeziku. Ljubljanski župnik Vrhovnik navaja nekaj drobtin iz pok. župnika Blaznika dnevnika ona mesta, ki se tičejo Prešerna; Ivan Pobjoljšar navaja vsebino žaloigre „Prance Prešeren“, ki jo je napisala Lujiza Pesjakova, katere učitelj je bil svoj čas Prešeren, a objavlja obenem tudi nekatere druge zanimive beležke za one, ki se pečajo z literarno historiko našega Prešerna. — Iz „vestnika“ posnamemo, da je družba do zdaj lastnica štirih šolskih zgradb v Velikovecu, na Muti, v Trstu in na Savi. Skupna vrednost 200.000 K. Te zavode je pohajalo letos 2600 otrok. Število podružnic je sledeče: Kranjska 67, Štajerska 40, Koroška 17, Goriška 21, Trst 5, Istra 1. Skupno 151 podružnic s 7950 člani. Družbinski prispevki so znašali 25.508 K, izmed tega je dala najmanj Koroška (485 K), največ Kranjska (14.249 K). Pokrovitelj izkazuje društvo 378.

Knjige Hrvatske Matice smo pravkar prejeli. Namenjeni smo poročati o njih čim prej nam mogoče.

Iz naroda za narod. Prejeli smo poročilo I. shoda narodnoradikalnega dijaštva v Trstu. Tudi o tej knjigi še govorimo. Izdala jo je „Prosveta“ v Ljubljani, cena?

Opozarjamo na „Kmetovalca“, katerega prospekt 1. št. 23. letnika je priložen današnji številki „Našega Lista“. Ker je „Kmetovalec“ povsem ne-strankarskega značaja in namenjen edino le gospodarskim koristim slovenskega kmetijskega stanu, ga toplo priporočamo. List ureja ravnatelj kranjske kmetijske družbe Gustav Pirc. Več glej iz priloge.

Ljudska izobrazba.

Zadružno življenje in začetek plemen.

(Dalje.)

Rod je obsegal več samostalnih zadrug, ki so govorili isto narečje. Tudi vsak rod je imel svojega starešino. Rodovnega starešino so sprva volili vedno le iz iste rodovine, pozneje pa iz več rodovin. Rodovi so se zedinjevali v večje celote, ter si na čelo postavljali skupnega glavarja ali kneza. Imenoval se je navadno veliki knez ali nadknez. Čim bolj je rastla

oblast velikega kneza, tem bolj je pojemala oblast rodovnih starešin. Nadknezi so jim sčasom vzeli dedinsko pravico in rodovom na čelo postavljali uradnike. Zadružniki, iz katerih so nekdanje izvoljevali rodovne starešine, so bili najstarejši plemenitniki. Pri vseh imenitnih stvareh se je posvetoval rodbinski starešina s svojimi zadružniki. Tudi nadknez je v zборе skliceval zadružne in rodovne starešine, če je bilo treba umiriti prepire in se posvetovati o imenitnih stvareh.

Vera: Slovanski narodi so oboževali prirodo. Ves svet jim je bil poln višjih bitij, katera so učnjevala razne pojave in premembe v prirodi. Svarog jim je bil najvišji bog, začetnik nebes in zemlje, svetlobe in toplote, bliska in groma. Solnce in ogenj sta bila njegova sinova. Oboževano solnce so imenovali Dažbog t. j. dajalec svetlobe. Bogovi so bili dobri ali zli. Dobri so se imenovali Bozi, hudobni Besi (odtod kletev: bes te plentaj). Od dobrih bogov izvirajo vse dobrote (dušne in telesne) ki jih človek uživa ali v zasebnem ali v javnem življenju. Celo pesnike so navduševali in prirodi so gospodovali od pomladi do jeseni. Besi so bili nasprotniki dobrih bogov in začetniki vsega zla na svetu. Besi so v jeseni premagali dobre bogove in po zimi gospodovali črez prirodo. Osebnih bogov so Slovani le malo imeli. Veles je bil bog čred. Vesna boginja pomladi. Živa in Sada boginji rodovitnosti. Morana boginja zime in smrti. Le Rusi in Polabski Slovani so imeli še več družih osebnih bogov. Rusom je bil najvišji bog Perun gospod bliska in groma. Pred njim je neprestano gorel sv. ogenj in njegovi častitelji so mu darovali živali in v najstarejšem času celo ljudi, da bi potolažili njegovo jezo. Svato vid je bil velikanski štiriglavi malik z rogom in zastavo v svetišču Arkoni na otoku Rojani. Triglav, gospod treh kraljestev: nebes, zemlje in podzemlja, je imel tri glave z zagnanim obličjem. Radigast je bil pozlačen malik, ki je stal v trdnjavi Retri v deželi Katarski. Poleg tega so Slovani častili vile rojenice. Posebnega duhovskega stanu ni imela večina slovanskih razrodov, ampak rodbinske in rodovne starešine so opravljali službo božjo in darovali raznim bogovom. Tudi pri Polabskih Slovanih je bilo sprva tako, pozneje pa se je razvil poseben duhovniški stan. Največ vpliva je imelo duhovstvo pri Ranih. Svato vitov duhovnik je bil bolj čislán kot knez sam. Razni tempelni so imeli mnogo posestev. Ljudje so tudi pri vsaki priliki bogovom t. j. duhovnikom kaj darovali. Svato vitu so Polabski Slovani plačevali letni davek. Na otoku Rujani je moral vsak prebivalec plačevati na leto po en denar. Triglav v Stetini je dobival desetino. Svantovit pa 1/3 vsega plena, ki so ga pribojevali v vojski. Slovanom lastno je bilo češčenje očetov, katerih podobe so shranjevale rodovine. Če se je rodbina ali rod preselil, vzela je seboj podobe pradedov. Duša je bila neumrjoča. Zapustivši telo je letala po drevju, dokler se ni zjediniła z duhovi drugih zamrlih. Mrličje so v najstarejši dobi sežigali. Včasih so kakor pri vzhodnih Indih tudi vdove šle na grmado, ter se sežigale z umrlimi možmi. V poznejšem času so pa mrličje pokopavali. Na grobovih junakov in knezov so nasili nagrobenike ter umrlega slavili z bojnimi igrami.

Najimenitnejši Slovani.

1. Polabski Slovani. Ko so bili Nemci zapustili dežele med Vislo in Labo, poselili so jih razni slovanski razrodi, ter se poslej razširili črez Labo proti zahodu. Tako so Ljutici bivali med rečico Peno in Baltskim morjem. Volinci na otoku Volinu, kjer je cvetelo imenitno trgovsko mesto Vineta. Bodriči med dolenjo Labo in Baltskim morjem. Rujanci na otoku Rujani. Pomoreci na Pomorjanskem in Sorbi na sev. strani Češkega ob desnem in levem bregu Labe. Do Karola Vel. so bili ti razrodi neodvisni. Ta in njegovi nasled. so začeli napadati slovanske razrode ob Labi. Mnogo stoletij so v neprestranih krvavih bojih skušali rešiti svojo samostalnost in narodnost pred nemškim jarmom. A nazadnje so onemogli, ker se niso nikdar splošno branili zoper preveliko nemško moč. Izgubili so svojo državno samostalnost in tudi svojo narodnost. Nemški vladarji in oblastniki so jih popolnoma zatrli in pomorili ali ponemčili in med njimi naselili mnogo nemških naselnicov.

2. Čehi. Proti koncu V. stoletja so se Čehi naselili po sedanjih svojih deželah. Ko so surovi Obri ali Avari po odhodu Langobardov v Italijo se polastili srednje dunavske nižine podjarmili so tudi Čehi na Češkem in Moravskem in Slovence po sedanjih avstrijskih deželah. Dolgo časa so trpeli pod tem strašnim jarmom. Leta 623. so se osvobodili trde obrov-ske sužnosti. Ko so se vzdignili, pridružil se jim je neki trgovec Samo in jih v bojih zoper Obre tako

dobro vodil, da so slovanski sovražniki bili povsod premagani. Vsled tega so Čehi, Moravci in vsi Korotanski Slovenci ali Slovani izvolili zmagonosnega vojskovodjo za svojega kralja leta 627. Samo jim je gospodoval do svoje smrti leta 662. Ta velika slovanska država je po Samovi smrti razpadla v več malih kneževin. Tako je vladal na Češkem neki Krok in po njegovi smrti njegova hči Libuša. Ta knežinja je bila jako učena, bistroumna in duhovita. Zaročena je bila s Premislom od katerega izvira slavna vladarska rodbina Premislidov, na Češkem. Druga knežja rodovina je gospodovala na Moravskem, Avstrijskem in Ogrskem. V IX. stoletju je bila zelo imenitna Slovaška država v dolnji Panoniji, kjer sta vladala Pribina in po njegovi smrti Pocel. Druga velika država je bila velika Moravska. Prvi Veliko-Moravski knez je bil Mojmir, katerega je Ljudevit Nemški napadel, premagal in odstavil. Na njegovo mesto pa je postavil Rastislava, ki je moral priznati vrhovno oblast nemškega kralja. Rastislav je porabil razprtije v nemški kraljevi rodovini, da postane neodvisen, da bi svojo državo tudi v cerkvenem oziru ločil od Nemčije.

Izprosil je od bizantinskega kralja dva izvrstna duhovna iz Konstantina Cirila in Metodija, ki se po pravici imenujeta slovanska apostola. Leta 863. sta prišla na Veliko Moravsko. Upeljala sta slovanske cerkvene obrede, sestavila novo slovansko azbuko ali glagolico in prestavila sv. pismo v slovanski jezik. Do tedaj je bilo Moravsko s Panonijo v cerkvenem oziru podrejeno Salcburški nadškofiji in Panonski škofiji. Papež Hadrijan II. je ustanovil za Moravsko in Panonijo l. 868. posebno nadškofijo in posvetil Metoda za prvega nadškofa Moravsko-Panonskega. Tem naredbam se je ustavil nemški kralj Ljudevit in se je dolgo brezuspešno bojeval z Rastislavom.

(Dalje prih.)

Sprejmeta se

en spreten ključavničarski pomočnik in en učenec

pri ključavničarskem mojstru in trgovcu z železnino v Kamniku.

Natančneje se izve v upravnistvu „Našega Lista“.

Češko posteljno perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9'60, boljše vrste K 12'—, belo puhasto naskubljeno K 18'—, K 24'—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30'—, K 36'—. Razpošilja se franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštnini.

Benedikt Sachsel, Lobes 369. Pošta Pízen, Češko.

Veselo novo leto

vsem č. odjemalcem

in prijateljem

želi

Andrej Mejač

vinška trgovina

v Komendi

Ferd. Lev. Tuma:

„V znamenju življenja“

Cena K 1'50, po pošti K 1'60. — Naroča se pri L. Schwentnerju v Ljubljani in v tiskarni A. Slatnar v Kamniku.

Šunka

s kožo, kilo po 1 gld., brez kosti po gld. 1'1: plečeta brez kosti po 90 kr., slanina in suho meso po 80 kr., prešičevi in goveji jeziki po 1 gld. glavina brez kosti po 50 kr.

Salame

dunajske po 80 kr., à la krakovske, fine 1'1 gld., iz šunke zelo priljubljene po gld. 1'2: à la ogrske, trde po gld. 1'50, ogrske fine po gld. 1'8 kilo. — Velike klobase ena 20 kr.

Slivovka,

brinovec pristen, liter od 70 kr. 60, gld. 1'20, brinov cvet liter gld. 1'50

To priznано dobro blago pošilja po povzetju od 5 kr. naprej prekajevalec in razpošiljalec živil

Janko Ev. Sirc v Kranju.

Lekarnarja A. THIERRY-ja

BALZA pristen le s trgovskosodno registrovano zeleno varstveno znamko z napisom

Najstarejše domače sredstvo zoper prsne pljučne bolezni, kašelj, izmečke, želodčni krampomanjkanje teka, pehanje iz želodca, zopet zgago, napenjanje, telesno zaprtje, influenco, zarane, zobne bolečine itd. Poštne prosto do vsake poštne postaje z zabojnikom: 12 malih ali 6 velikih steklenic 5 kron, 60 malih ali 30 velikih 15 kron.

Edino pristno centifolijsko mazilo (iz vrtnice „centifolia“)

To mazilo izvrstno deluje zoper vnetja. Pri vseh, se tako zastarelih bolečinah, poškodbah, ranah ima gotov uspeh, ali pa olajša bolečine. S poštino, pošto sprejeto in z zavojem vred veljata 2 lončka K 3'60. Pristno le iz lekarn „pri angelju varhu“ A. Thierry-ja v Pregradi, Rogatecu, kamor je pošiljati naročila.

Popolno prepričanje o nenadomestljivosti teh sredstev dokazujejo Vam zvezki z več tisoč zahvalnimi pismi, ki se padejo vsaki pošiljati balzama zastoj ali pa se na željo pošilja sebi dopisje.

Pozor! Čitaj!
Bolnemu zdravje!

Pakraške kapljice in slavonska zel

to sta danes dve najpriljubljenejši ljudski zdravili med narodom, ker ta dva leka delujeta gotovo in z najboljšim uspehom ter sta si odprla pot na vse strani sveta.

Pakraške kapljice delujejo izvrstno pri vseh želodčnih in črevesnih boleznih ter odstranjujejo krče, bolezni iz želodca, vetrove in čistijo kri, pospešujejo prebavo, zganjajo male in velike gliste, odstranjajo mrzlico in vse druge bolezni, ki vsled mrzlice nastajajo. Zdravijo vse bolezni na

jetrih in vranici. Najboljše sredstvo proti bolezni maternice in madron; zato ne smejo manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši.

Naj vsakdo naroči in naslovi:

Peter Jurišić, lekarnar v Pakracu št. 106, Slavonija.

Denar se pošilja naprej ali s poštним povzetjem.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto):

12 stekleniče (1 ducat)	5.— K	48 stekleniče (4 ducate)	16.— K
24 stekleniče (2 ducata)	8'60 „	60 stekleniče (5 ducatev)	18.— „
36 stekleniče (3 ducate)	12'40 „	Manj od 12 stekleniče	se ne razpošilja.

Slavonska zel se rabi z vprav sijajnim in najboljšim uspehom proti sušici, proti zastarelemu kašlju, bolečinam v prsih, zamolklosti, hripavosti v grlu, težkemu dihanju, astmi, proti bodanju, kataru in odstranjuje goste sline ter deluje izvrstno pri vseh, tudi najstarejših prsni in pljučnih bolečinah.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto):

2 originalni steklenici 3 K 40 h; 4 originalne steklenice 5 K 80 h;
6 originalnih steklenic 8 K 20 h.

Manj od dveh steklenic se ne razpošilja. Prosim, da se naročuje naravnost od mene pod naslovom:

P. Jurišić, lekarnar v Pakracu 106, Slavonija.

Čitaj! Naroči! Ne bo Ti žal.

Pozor! Čitaj!
Slabemu moč!

Vsak dobi en mesec dni brezplačno

„Naš List“, „Slov. Gospodinja“ in „Ježa“,

kdor kupi 1 kg ekstrakta „Panonski biser“

„Naš List“, „Slov. Gospodinja“, „Ježa“, „Slovana“,

kdor kupi 2 kg ekstrakta „Panonski biser“

„Naš List“, „Sl. Gospodinja“, „Ježa“, „Slovana“, „Ljub. Zvon“,

kdor kupi 3 kg ekstrakta „Panonski biser“

Nealkoholni ekstrakt „Panonski biser“

daje pomešan — 1 del ekstrakta s 7—10 deli sveže vode — najboljšo

najprijetnejšo nealkoholno pijačo „Panonka“.

Izvrstna kakovost!

Izvanredno nizka cena!

1 liter pijače pride na 20—25 vinarjev.

Cena ekstrakta s posodo vred: 1 kg 2 kroni, 2 kg 5 kron, 3 kg 7'20, 5 kg 11'50

Nepoškodovane steklenice se vzamejo 2 kg-ne za 1 krono, 3 kg-ne za K 1'20 in 5 kg-ne za K 1'60 franko nazaj.

Ekstrakt naj se shranjuje dobro zamašen na hladnem prostoru.

Da se kar največ zniža poština, je najumestneje naročiti na enkrat 3 kg ekstrakta. Da bode mogoče liste redno in pravočasno pošiljati, naj se blagovoli poslati denar ob enem z naročilom; na ta način se prihrani tudi poštno povzetje, ki bi pri tako malih zneskih jako občutljivo podražilo pijačo. V naročilu mora biti navedeno, kak list dotičnik želi imeti.

Zaloga nealkoholnih pijač

„Abstinencija“

Ljutomer

Štajersko.

Priporočajte povsod „Naš List“!

Tiskovine

za industrijo, trgovino in obrt

od navadnega trgovskega zavitka do obširnega cenika.

Tisk umetniških razglednic.

Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJŠE ENO- IN VECBARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI NAJOBSEŽNEJŠA DELA. □ □ IZVRSITEV VEDNO □ PRIZNANO LICNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s priloženo „Kamničan“ in „Slov. Gospodinja“ ter „Oglasnika“.

Trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami.

Knjigoveznica.